

5. Skládkování

Skládkování je u nás stále nejužívanějším prostředkem odstraňování odpadu, přestože jde v podstatě o plýtvání cennými surovinami. I když se situace na skládkách zlepšuje, obce v okolí některých z nich jsou často obtěžovány znečištěním, zápachem a dokonce zvýšeným výskytem závažných onemocnění. Průsaky s toxickými výluhy mohou kontaminovat podzemní vodu a ohrozit zdraví obyvatel v okruhu několika kilometrů. V jižních Čechách jsme byli v posledních letech také svědky několika požárů skládek...

V roce 1992 bylo v České republice provozováno celkem 2044 skládek, v roce 1995 1278 skládek a ke konci roku 1996 již jen 380 řízených skládek (provoz nezabezpečených skládek byl totiž ze zákona ukončen).

V současné době je na území Jihočeského kraje provozováno celkem 29 skládek. 18 z nich je určeno pro tzv. ostatní odpad, a jsou využívány i pro ukládání komunálního odpadu. Dvě z nich mají i sekci pro nebezpečný odpad – skládka Vodňany, Lověšice (zde je ale určena pouze pro papírný Větrník). Spektrum zařízení pro skládkování doplňuje odkaliště v Mydlovarech (v současnosti sanovaná stará zátěž).

Přehled největších skládek a skládek, na něž je ukládáno nejvíce odpadů je uveden v tabulce.

Dnes na skládkách dochází k postupnému tlení BRO (biologicky rozložitelných odpadů) a uvolňování skleníkových plynů obsažených v tzv. skládkovém plynu (oxid uhličitý a metan plus malé množství toxických látek – rozpouštědel či těkavých chlorovaných organických sloučenin). Tento proces je příčinou zápachu, ale i změny objemu odpadu a tvaru skládky...

Správně by ale na skládkách vlastně žádný bioplyn neměl vznikat, BRO by měly být separovány a na skládku by neměly být vůbec ukládány. K tomu směřuje i cíl POH ČR, snížit postupně podíl BRO na skládkách tak, abychom v roce 2020 ukládali jen 35 % hmotnosti BRO uložených roku 1995. Nejbližším postupným cílem je dosáhnout 75 % této hodnoty v roce 2010 (v roce 2006 to však bylo na území JČ kraje 151 %, tj. o polovinu více než je v r. 2010 požadováno).

Doprovodným efektem snížení podílu BRO bude i vracení organické hmoty a živin do půdy (kompostováním), snížení záboru půdy skládkami a zisk energie (v případě využívání BRO anaerobní digescí v bioplynových stanicích).

Těchto cílů lze dosáhnout například, že, i s ohledem na strojové vybavení a dostatek zabezpečených ploch, vybudujeme na skládkách centra nakládání s odpady, tzn. kompostárny a bioplynové stanice. Vzniklý kompost lze pak využít na překryv a rekultivaci skládky.

Vzhledem k relativně nízkým poplatkům za uložení tuny odpadu na skládku se skládkování stále vyplácí více než ostatní způsoby odstraňování a využívání odpadů. Na druhou stranu přesun od skládkování ke spalování není též žádoucí. Je třeba podpořit recyklaci, kompostování, prevenci atd.

Rychlost naplnění kapacity skládek souvisí s mírou recyklace. Při důsledném třídění se může životnost skládek prodloužit až na dvojnásobek. Proto je třeba brát všechny zde prezentované údaje s rezervou – to se týká i hypotetických kapacit pro následující desetiletí. Celková kapacita zařízení pro skládkování je cca 5–7 mil. m³.

I když černé (divoké) skládky přestaly být významným zdrojem znečištění, stále nestačíme žasnout, jak někteří lidé dokáží zaneřadit přírodu legálně – například firma Profiakont, nyní v konkurzu, dovezla stovky tun odpadu ze zahraničí „za účelem recyklace“, zavalila pozemky obce Hůry a odpad teď bude muset na vlastní náklady likvidovat zřejmě stát. Firma sice dostala pokutu, ale tu už samozřejmě neuhradí...

VÍTE, ŽE...

ČR bohužel patří mezi rekordmany v emisích CO₂ na obyvatele? S 12 tunami ročně se řadíme na 6. místo na světě.

SKLÁDKY DĚLÍME NA:

S-IO – skládky inertního odpadu (zemina, kamení)

S-OO – skládky ostatního odpadu (komunální, průmyslový)

S-NO – skládky nebezpečného odpadu (chemikálie ap.).

Nelze skládkovat například výrobky zpětného odběru, kapalný odpad, výbušniny, vysoce hořlavé odpady, infekční odpady atd. Azbest se může za splnění určitých podmínek ukládat i na vybrané skládky ostatního odpadu.

Každou skládku je třeba po skončení skládkování uzavřít a rekultivovat. Po urovnání povrchu, plynové drenáži a zatěsnění se překryje zeminou a vrstvou humusu a nakonec oseje travou, křovinami či stromy. Provozovatel skládky musí zajistit i monitorování uzavřené skládky a celkově o ni pečovat nejméně 30 let.

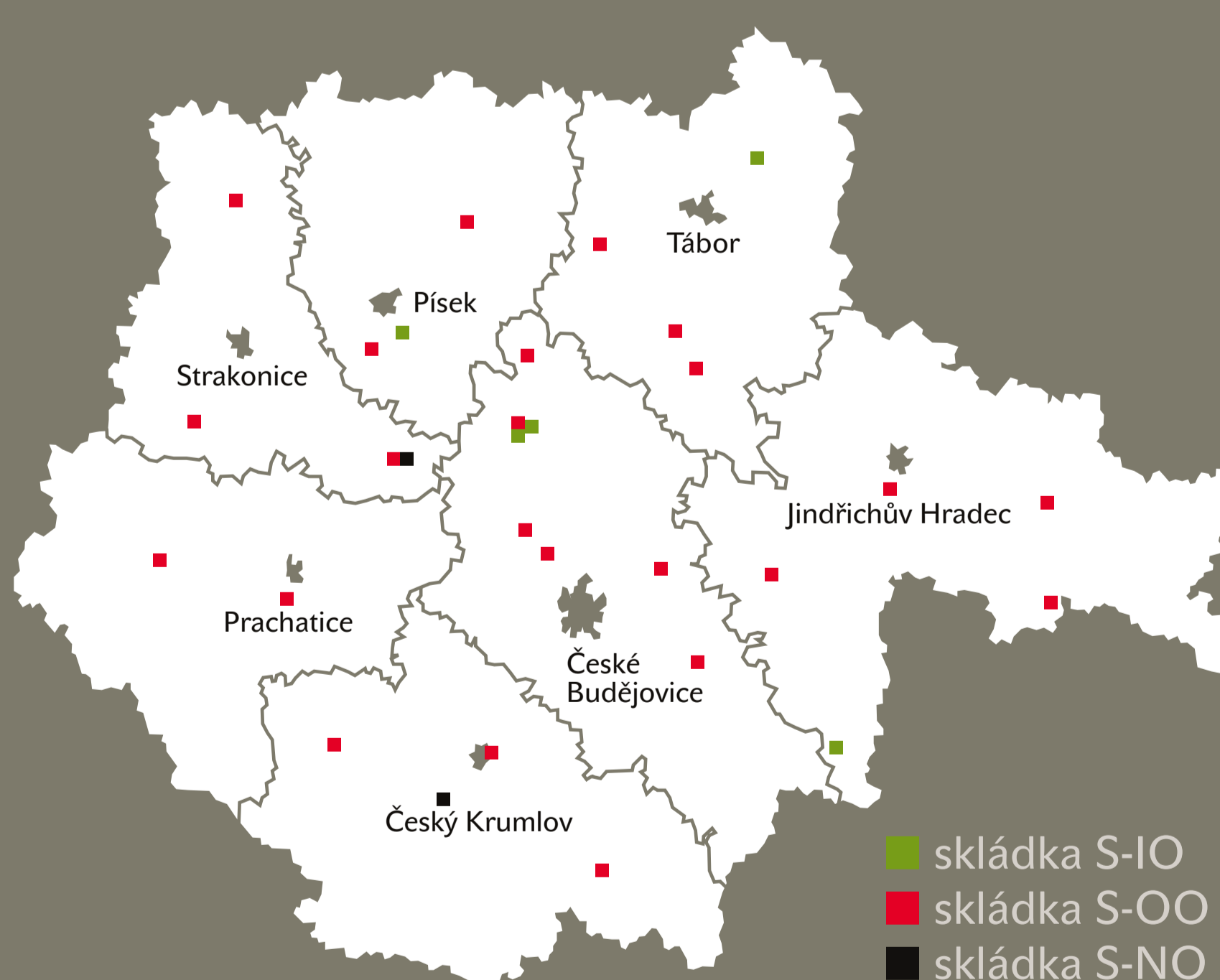
Tabulka 1: Srovnání skládek ostatních odpadů v Jihočeském kraji dle celkové předpokládané kapacity

Skládka	Okres	Hypotetická / max. povolená kapacita skládky (tisíce m ³)	Odhad dosud využitá kapacity (tisíce m ³)	Uloženo v roce 2006 (t)	Maximální předpokládaný provoz
Skládka Růžov	CB	1 700 / 500	60	> 30 000	1998–2066
Skládka odpadů Lověšice	CK	1 500 / 500	330	15 000	1993–2030
Řízená skládka odpadů Zelená	TA	1 200 / 250	170	42 000	1996–2009
Sřídisko likvidace odpadů – Fedruš	JH	730 / 375	280	25 000	1996–2025
Skládka odpadů města Písek Smrkovice – Vydlabý	PI	1 000 / 720	500	25 000	1993–2016
Řízená skládka odpadů Vodňany	ST	465 / 350	295	28 000	1994–2018
Skládka odpadů – Borek	JH	430 / 430	200	16 500	1995–2026
Skládka SKO – Libinské Sedlo	PR	236 / 105	150	10 500	1994–2020
Řízená skládka TKO Český Krumlov	CK	195 / 140	130	6 500	1996–2008 / 2013
Skládka TKO Munič	CB	125 / 95	33	3 000	1993

Tabulka 2: Srovnání skládek ostatních odpadů v Jihočeském kraji dle množství odstranění odpadu v roce 2006

Skládka	Okres	Hypotetická / max. povolená kapacita skládky (tisíce m ³)	Odhad dosud využitá kapacity (tisíce m ³)	Uloženo v roce 2006 (t)	Maximální předpokládaný provoz
Řízená skládka odpadů Zelená	TA	1 200 / 250	170	42 000	1996–2009
Skládka odpadů Lišov	CB	450 / 450	450	34 000	1994–2007 / ?
Skládka Růžov	CB	1 700 / 500	60	> 30 000	1998–2066
Sřídisko likvidace odpadů – Fedruš	JH	730 / 375	280	25 000	1996–2025
Skládka odpadů města Písek Smrkovice – Vydlabý	PI	1 000 / 720	500	25 000	1993–2016
Skládka odpadů Lověšice	CK	1 500 / 500	330	15 000	1993–2030
Skládka SKO – Libinské Sedlo	PR	236 / 105	150	10 500	1994–2020
Řízená skládka pevných odpadů Bukovsko	CK	? / 195	125	9 000	1992–2020
Řízená skládka TKO Český Krumlov	CK	195 / 140	130	6 500	1996–2008 / 2013
Skládka odpadů Prácheň	PR	100 / 80	55	6 000	1996–2018

Zdroj dat: Krajský úřad Jihočeského kraje a provozovatelé či vlastníci skládek. Pozn.: Údaje jsou zaokrouhleny, vzhledem k jisté nekonzistenci obdržovaných dat nelze ručit za správnost interpretace. Většina skládek byla provozována již mnohem dříve před uvedeným rokem (tzn. staré skládky, dnes rekultivované).

Kogenerační jednotka na výrobu elektrické energie z bioplynu na skládce Lišov (na obrázku vlevo vyznačena červeně).

